

CZU: 37.016:6

CADRUL CONCEPTUAL AL EDUCAȚIEI TEHNOLOGICE CU IMPACT ASUPRA FORMĂRII ELEVILOR PENTRU ROLUL DE PĂRINTE RESPONSABIL

Ioana Corina ROTARU, doctorand

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Rezumat. Educația răspunde exigențelor evoluției realității naționale și internaționale. Conținutul acesteia cuprinde totalitatea cunoștințelor, normelor de conduită, idealurilor, valorilor, precum și elementele culturii materiale și spirituale a societății, care urmează să fie învățate/dobândite. Educația favorizează dezvoltarea omului prin intermediul societății cât și a societății prin intermediul omului. Familia ocupă primul loc între factorii care influențează cultura tehnologică a copilului, de aceea este nevoia părinților de a se dezvolta permanent pentru a se adapta diferitelor solicitări. Educația parentală are scopul de a-i sprijini pe părinți în creșterea și educația copiilor, în conștientizarea rolurilor pe care le au în raport cu copiii și de a le îmbunătăți competențele parentale.

Cuvinte-cheie: educație, educație tehnologică, educație parentală.

THE CONCEPTUAL FRAMEWORK OF TECHNOLOGICAL EDUCATION WITH IMPACT ON STAFF TRAINING FOR THE RESPONSIBLE PARENT ROLE

Abstract. Education responds to the exigencies of the evolution of national and international reality.

Its content includes all the knowledge, norms of conduct, ideals, values, as well as the elements of the material and spiritual culture of society to be learned / acquired. Education favors the development of man through society and society through man. The family is the first among the factors that infuse the child's technological culture, which is why parents need to develop permanently in order to adapt to different demands. Parental education aims to support parents in raising and educating children, raising awareness of their roles in relation to children, and improving parenting skills.

Keywords: education, technological education, parental education.

Educația răspunde exigențelor evoluției realității naționale și internaționale. Obiectivele acesteia și procesele educative sunt concretizate în ceea ce poate fi numit „cetatea educativă” cetate în care pe lângă valoarea instrumentală a educației sunt foarte importante și instrumentele culturale care să contribuie la modelarea și formarea personalităților [1].

În contextul social și cel global, educația comportă numeroase modificări structurale și funcționale. Conținuturile educației sunt relevate în studiile realizate de Rene Hubert (1965) „discipline educative”, Victor Țîrcovnicu (1975) „laturile educației”, Dimitrie Todoran (1982) „dimensiunile educației”, Ioan Nicola-Domnica Farcaș (1990) „componentele educației”, Michel Minder (1997) „domeniile educației”.

Conținutul educației cuprinde totalitatea cunoștințelor, normelor de conduită, idealurilor, valorilor, precum și elementele culturii materiale și spirituale a societății, care urmează să fie învățate/dobândite. Conținuturile generale ale educației reprezintă

dimensiunile valorilor generale promovate la nivelul activității de educație, determinate din perspectiva istorică și logistică [2].

În termeni de filozofie a educației, aceasta permite ”ființei umane să-și dezvolte aptitudinile sale fizice și intelectuale (Olivier Reboul, 1976). De aici reiese și necesitatea activității de formare-dezvoltare a personalității prin și pentru utilitatea valorilor științelor aplicate în toate domeniile vieții sociale.

Educația poate fi definită ca fiind activitatea specializată, specific umană, care mijlocește și diversifică raportul dintre om și societate, favorizând dezvoltarea omului prin intermediul societății și a societății prin intermediul omului [3].

Educația este cea care își asumă rolul determinant pentru destinul societății omenești, care anticipează sau trebuie să anticipeze încotro ne îndreptăm. Tânărului de azi trebuie să-i fie consolidată puterea de gândire și de acțiune, oferindu-i-se un orizont cât mai larg, abilitatea de a răspunde la cât mai multe probleme din diverse domenii, continuând cu necesitatea de perfecționare. Prin dezvoltarea gândirii, a abilităților, tânărul va fi capabil să răspundă la variatele și complexe probleme pe care i le impune lumea contemporană.

Educația are dificila misiune de a transmite o cultură acumulată de secole, dar și o pregătire pentru un viitor în bună parte imprevizibil. (J. Delors). Educației, din punct de vedere istoric i s-a atribuit următoarele definiții:

1. a educa înseamnă a cultiva bună voință și curățenie sufletească copiilor și tinerilor, a-i crește în moralitate și evlavie, a avea grijă de sufletele lor, a le modela inteligența.(Ioan Hrisistom, apud, D. Fecioru, 1937);

2. educația este activitatea de disciplinare, civilizare, moralizare a individului (Kant, 1992);

3. educația este acțiunea proprie de formare a individului, în funcție de interesele sale (Herbert, 1976);

4. educația este acțiunea generației adulte asupra celei mai tinere, scopul acțiunii este de a forma tinerilor stări fizice mentale și intelectuale necesare vieții de zi cu zi (Durkheim,1930);

5. educația poate fi considerată ca fiind o reconstrucție/reorganizare a experienței, astfel încât evoluția în timp să fie din ce în ce mai bună (Dewey, 1972);

6. educația este o integrare: integrarea pentru dezvoltarea completă a personalității individuale (Hubert, 1965);

7. educația este activitatea conștientă a omului de îngrijire, îndrumare și cultivare a valorilor (Bârsănescu, 1934);

8. educația ca proces, acțiune de conducere (evoluția individului către o persoană responsabilă), acțiune socială, interrelație umană (efort comun educator-educat), ansamblu de influențe (acțiuni deliberate sau nu, explicite, implicite, organizate/sistematice care contribuie la formarea omului ca om.(Ioan Cerghit, 1988);

9. „educația nu-l crează pe om; ea îl ajută să se creeze” (Maurice Dubesse, 1981);

10. educația prin structură trebuie să corespundă și să răspundă exigențelor realității naționale și internaționale (Constantin Cucuș, 1998).

Din perspectivă istorică și axiomatică, educația reprezintă obiectul de studiu specific pedagogiei. Funcția centrală cu caracter obiectiv a educației vizează formarea-dezvoltarea personalității. Conceptul pedagogic de educație urmărește cunoașterea științifică la un grad înalt de generalitate și abstractizare.

În procesul de elaborare a conceptului pedagogic de educație se disting trei etape de evoluție:

1. etapa preparadigmatică: educația este definită și analizată prin intermediul termenelor preluați din limbajul domeniilor de activitate, cum ar fi: filozofie, literatură, folclor, religie etc.;
2. etapa paradigmatică: educația este definită pe baza unor principii, conținuturi și căi metodologice orientate spre instituționalizarea unei forme specifice de organizare a instruirii pe lecții și clase. Această paradigmă a fost gândită de Comenius, J.J. Rousseau, J.F. Herbart. În această perioadă, educația este concepută în spiritul societății moderne, orientată către dezvoltarea învățământului la toate nivelurile sale;
3. etapa postparadigmatică: a fost lansată la jumătatea sec. XX, educația presupune depășirea limitelor, având loc corelarea factorului psihologic, individual cu cel social.

Din punct de vedere istoric, educația ar fi „independentă de vremuri” de diversele aspecte ale vieții care exercită influență asupra educației și asupra existenței personale.

Din punct de vedere filosofic-praxiologic, educația este privită ca acțiune într-un chip mai mult sau mai puțin conștient. În sens sociologic, educația este unul din mecanismele create de către societate în vederea perpetuării sale, prin care transmite atât tinerilor cât și adulților, ansamblul structurat al informațiilor sale sub forma cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor de comportament. Explicarea axiologică a educației are în vedere solidarizarea sistemului valorii culturii și unul dintre criteriile în selectarea conținuturilor diferitelor forme ale educației și ale acțiunii instructive de învățare a valorilor.

Unii psihologi au definit educația ca fiind ansamblul „mijloacelor și disciplinelor” prin care ne străduim să-i conducem pe elevi sau pe studenți de la copilărie la vârsta adultă”, oferind o înțelegere tehnică a educației (G. Berger); ansamblu de mijloace cu ajutorul cărora este dirijată dezvoltarea copilului (H. Pierson); procesul de învățământ și dezvoltarea prin învățare (Skinner); posibilitatea oferită tuturor de a face sinteza între practica lor cotidiană și viața lor intelectuală (Caceres); „educația se află pretutindeni în schimbare” (J. Thomas); „dorința de cunoaștere, neliniștea sa intelectuală și libertatea de a formula opinii” (B. Suchodolski); „acțiunea exercitată de generațiile adulte asupra

celor care nu sunt formate pe viața socială” (E. Durkheim); „activitate sistematică, exercitată de adulți în special asupra copiilor și adolescenților în scopul de a-i pregăti pentru o viață completă într-un mediu determinat” (E. Planchard).

Alte definiții ale „educației” scrise de pedagogii români sunt: - „educaționarea trebuie să țințească a face pe om folositor societății (Ion Ghica); - educația este un act complex, în care un om sau un grup de oameni întreprind asupra altora, (...), o acțiune de influențare conștientă cu intenția de a desăvârși în ei un ideal, a cărui ultimă esență gândită conștient sau nu este tendința spre personalitate” (C. Narly) – „a educa înseamnă a exercita conștient și intenționat, o înrăurire asupra omului în scopul de a forma din el un izvor statornic de fericire și pentru societate și pentru el însuși.(I. Glăvănescul); - educația este fenomen social, fundamental și original, apărând o dată cu societatea umană împlinind funcția socială de informare și formare a omului”. (Șt. Bârsănescu); - educația este ” o acțiune de natură socială, al cărui conținut constă în orientarea dezvoltării tinerii generații atât din punct de vedere fizic cât și psihic, pentru a transmite acesteia, conduita și orientarea în viață. Această acțiune multiplă asupra tinerii generații are drept rezultat formarea personalității, a unui anumit tip de personalitate.(Stoian Stanciu); - educația este o funcție socială, pentru că numai prin ea se face posibil procesul de omogenizare socială (Petre Andrei) [4].

Din definițiile citate rezultă că educația este definită ca „relație”, „interacțiune”, „comunicare”, „tehnică”, „artă”, „unitate în diversitate”, „proces social-istoric”, „organizarea vieții individuale și colective” etc. [5].

Educația începe în copilărie și devine permanentă în societatea contemporană și urmărește să-i ajute pe indivizi să învețe să se conducă, să poată să se adapteze și să știe să colaboreze pregătindu-i pentru muncă și viață în epoca actuală.

Educația este o activitate socială complexă care se realizează într-un lanț nesfârșit de acțiuni exercitate în mod conștient, sistematic și organizat, este principala activitate pedagogică, proiectată și realizată în cadrul sistemului și al procesului de învățământ (Sorin Cristea).

Conținuturile generale ale educației definesc valorile sociale și cerințele psihologice, individuale necesare formării și dezvoltării personalității educatului la nivel moral, intelectual, tehnologic, estetic, psihofizic. Dimensiunile generale ale educației sunt: educația morală, educația intelectuală, educația tehnologică, educația estetică, educația psihofizică.

Educația tehnologică definește un conținut general al educației proiectat în funcție de valoarea utilității adevărului științific, determinate social și psihologic; se identifică drept o componentă a educației de bază și este bine să fie realizată cât mai de timpuriu, pentru a crea punctul de plecare al unei concepții concrete și atitudini motivate, prin asimilarea unor valori și principii etice.

Esența educației tehnologice este învățarea înțeleasă ca proces general și esențial al formării omului, adică învățarea de informații, de capacități și operații ale gândirii, de emoții și sentimente, de relații sociale și de trăsături de caracter.

Educația tehnologică este o formațiune culturală nouă, rezultată din raportul omului modern cu tehnologia; nu se reduce nici la instruirea practică, la inițierea într-un meșteșug tradițional sau o profesie modernă, ci are ca obiectiv fundamental o nouă viziune și atitudine practică asupra omului și sensurilor vieții.

Acest tip de educație are o dimensiune aplicativă care utilizează cunoștințele, deprinderile și strategiile cognitive-intelectuale în toate domeniile vieții sociale cu implicații directe și indirecte în procesul de orientare școlară și profesională, de consiliere în carieră, de pregătire profesională, de integrare socială a educaților [6].

Valoarea generală a utilității adevărului (științific), este probată istoric la nivel de educație aplicativă: agrară, meșteșugărească, industrială, comercială, politehnică etc., exprimată în plan social, adeseori prin intermediul științei și receptată psihologic la nivel cognitiv, rațional, intelectual.

Obiectivele educației tehnologice sunt construite în funcție de valoarea generală a utilității adevărului aplicat care fundamentează dimensiunea lor socială și psihologică, abordată ca valoare pedagogică generală. Valoarea pedagogică a utilității adevărului constituie fundamentul axiologic al conținutului general al educației tehnologice/aplicate care susține funcția centrală ce constă în a aplica știința în toate domeniile vieții sociale.

Educația tehnologică se impune de la sine, deoarece știința și tehnica este foarte dezvoltată. Trăind într-o permanentă revoluție științifică, oamenii trebuie să aibă suficiente cunoștințe de ordin tehnic, să știe cum să-și explice funcționarea unor suporturi tehnice pe care le utilizează zi de zi, să le integreze eficient în viața de zi cu zi. Toți oamenii ar trebui să dețină cunoștințele de bază, care ar trebui să fie universale de la o cultură la alta.

Cultura tehnologică a personalității ca element al culturii generale presupune cunoștințe și deprinderi tehnologice, absolut necesare omului pentru a beneficia de progresul tehnic, dar și atitudinii raționale în raport cu aplicarea progresului tehnic în diverse domenii ale vieții.

În societatea contemporană a fi format pentru o profesie, a fi format pentru viață înseamnă a fi pregătit să te integrezi într-un univers tehnologic în expansiune. În literatura pedagogică, această problemă este tratată foarte diferit, operându-se și cu termeni diferiți: *educație tehnică*, *educație pentru muncă*, *educație profesională*, *educație politehnică*.

Educația prin muncă are drept scop principal deprinderea cu muncă; educarea la elevi a deprinderilor de muncă și de pregătire profesională de a-și alege conștiincios profesia.

Educația politehnică îi ajută pe tineri să-și însușească principiile teoretice fundamentale ale procesului de producție și să-și formeze deprinderi de a mânui unelte și

mașini simple folosite în producție. *Educația profesională* își propune să formeze pe tânăr pentru profesia aleasă. Educația politehnică și educația profesională a tinerilor reprezintă o îmbinare a muncii fizice cu munca intelectuală și a formării de deprinderi pe baza acelor cunoștințe. Educația tehnologică are un rol esențial la formarea unei generații cu înclinații reale de inițiativă, creativitate, dimanism, cooperare și toate într-o manieră de a „*învăța să faci bine*” [7]. Educația pentru o lume unită trebuie să cultive anumite valori, conform cărora „*progresul trece prin educație și cultură*” (D. Desjeux, 1991). Astfel, educația tehnologică este necesară pentru o pregătire psihologică pentru muncă, în care se urmărește educarea intereselor, dezvoltarea spiritului de inițiativă, a autonomiei, a creativității.

Cercetările au dovedit că familia ocupă primul loc între factorii care influențează cultura tehnologică a copilului. Familia este cea care trebuie să-l cunoască bine mai ales aptitudinile, interesele, înclinațiile. Mediul actual generează o serie de schimbări majore: munca prelungită/în străinătate a părinților, copiii crescuți de bone, influențe negative ale mass-media, existența unor discrepanțe dintre învățământul tradițional și cel actual, etc., toate acestea creează condiții ce determină apariția eșecului școlar, a deficiențelor de adaptare/integrare și a delincvenței juvenile. Provocările societății contemporane, caracterizată de cele precizate anterior, conduc la nevoia părinților de a se dezvolta permanent pentru a se adapta diferitelor solicitări.

Educația parentală este un tip de *educație atât formală, cât și non-formală* care are scopul de a-i sprijini pe părinți în creșterea și educația copiilor, în conștientizarea rolurilor pe care le au în raport cu copiii și de a le îmbunătăți competențele parentale. Aceasta a avut în decursul timpului diferite accepțiuni, convergente cu tipul de societate, de cultură, cu tipul de om și modelele educaționale promovate; a fost realizată implicit de cele mai multe ori, bazându-se pe modelele tradiționale preluate de la o generație la alta. Dintre numeroasele definiții ale educației parentale Lambs a precizat că aceasta ar fi “o tentativă formală de creștere a conștiinței parentale și de utilizare a practicilor parentale” în vederea educației copiilor [8].

Conceptul de parentalitate se impune ca expresie a unei idei esențiale și anume-a fi părinte nu este nici un dat biologic, nici un dat social, ci rodul unui proces complex de maturizare psihică. (Benedeck). Originea termenului de „parentalitate” este verbul latin „parere”, care semnifică a da naștere, a dezvolta sau a educa, și se referă la activitatea și procesul dezvoltării și educării de către părinte. [9]

Părinții desfășoară o activitate voluntară de învățare, se formează și se străduiesc să-și modifice modul de interacțiune cu copiii lor, în favoarea educației copiilor, în scopul încurajării la aceștia din urmă a comportamentelor pozitive, a descurajării celor negative și a creșterii adaptabilității lor la realitatea existentă. Educația parentală se adresează părinților, dar și viitorilor părinți. Ea este o activitate de formare și include orice tip de

acțiune educativă de informare, „sensibilizare, învățare, antrenare, clarificare referitoare la valori, atitudini și practici parentale de educație” [idem 9].

Parentalitatea este conceptul care desemnează rolul, responsabilitățile, drepturile sociale ale părinților în raport cu copiii și implică comportamente, abilități și obiective învățate prin participarea la comunitatea socială. Aceasta în perioada medievală, era de neconceput în afara căsătoriei. Familia reprezenta un sector de viață socială pe care societatea medievală și cea modernă îl considera resortul bisericii [10].

Normele bisericesti impuneau responsabilități morale pe toată viața, inclusiv și în domeniul parentalității, la baza acestora se afla căsătoria validă prin căsătorie. Natura a făcut ca ființa umană să devină părinte numai prin bunavoință a acesteia. Parentalitatea determină fenomenul supraviețuirii speciei umane, reflectă un proces, o activitate și o interacțiune realizate de adulți cu copii, însă nu neapărat proprii lor copii (Hoghugh & Long, 2004). Unii autori, precum Newbergers în teoria de dezvoltare social-cognitivă (1980), susțin că experiența parentală schimbă oamenii mai ales în mod inconștient.

Potrivit lui S. Stoleru, parentalitatea reprezintă „ansamblul reprezentărilor, afectelor și comportamentelor subiectului în relație cu copilul său sau copiii săi, fie ei născuți, în burta mamei sau încă neconcepuți” (Stoleru și Morales-Huet, 1989). Maurice Godelier (2004) notează în lucrarea sa *Métamorphoses de la parenté* pentru psihologi „parentalitatea (*parenthood*) se reduce la *parenting*, la dorința și la faptul de a te comporta ca părinte. Cu toate acestea, visăm să fim nu un părinte oarecare, ci cel mai apropiat părinte, echivalentul, bineînțeles, al tatălui ideal ori al mamei ideale” [11].

Responsabilitatea parentală este rezultatul unei construcții sociale în care intervin, în afara indivizilor implicați, familia, comunitatea și statul. Conceptul de parentalitate este analizat raportându-ne și la semnificația și funcțiile familiei. J. Piaget susține că activitățile parentale sunt procese sociale dinamice, deschise și adaptabile, raportate la funcțiile și modelele familiale [12]. Primele achiziții și învățăminte ale copilului și ale tânărului sunt preluate din familie, despre care se știe că nu este o instituție simplă, motivul fiind existența numeroaselor situații antagoniste ale modelului familial [13].

Rolul parental afectează identitatea personală și sensul existențial fundamental, influențând astfel întreg cursul vieții. Teoria de dezvoltare social-cognitivă (Newberger, 1980) a menționat patru niveluri de conștiință parentală:

- nivelul 1, „*orientarea egoistă*”: părintele înțelege copilul ca fiind proiecția experienței sale proprii, iar rolul parental se organizează numai în jurul dorințelor și nevoilor parentale;
- nivelul 2 se referă la „*orientarea convențională*”: copilăria este înțeleasă ca fiind derivată din exterior, din tradiție, cultură, definițiile autorității și explicațiile acceptabile din punct de vedere social; rolul parental se organizează în jurul

relației cu conceptul definit din punct de vedere social al practicilor și responsabilităților corecte;

- în cadrul nivelului 3, „*orientarea subiectiv-individualistă*”, copilul este privit ca individ unic, care este înțeles mai degrabă prin relația părinte-copil decât prin definiții externe ale copilăriei. Rolul parental se concentrează asupra identificării nevoilor copilului decât pe îndeplinirea obligațiilor și așteptărilor predeterminate;
- nivelul 4, „*orientarea către proces*”, este cel mai înalt nivel al conștiinței parentale, în cadrul căruia părintele privește copilul ca pe un sistem psihologic complex și schimbător. Newberger (1980) subliniază că părintele, asemenea copilului, crește în ceea ce privește rolul său și recunoaște că relația și rolul sunt stabilite nu numai prin îndeplinirea nevoilor copilului, ci mai ales prin căutarea unor modalități de a echilibra propriile sale nevoi, pentru ca toate nevoile să poată fi îndeplinite în mod responsabil. Se susține că impactul parental extins asupra socializării copiilor include un spectru larg de influențe psiho-sociale printre abilitățile de învățare și modelele de comportament, valori și motivație, încurajând reglarea emoțională și succesul școlar, garantând siguranță, structurând mediul copilului și stimulând și oferind legături sociale (Bradly, 2007; Grucec & Hastings, 2007; Maccoby, 1992, 2007).

Competența parentală reprezintă un sistem de cunoștințe, priceperi, deprinderi și abilități susținute de trăsături de personalitate specifice, ce îi permit părintelui să îndeplinească cu succes responsabilitățile parentale, să prevină și să depășească situațiile de criza în favoarea dezvoltării copilului (Glăveanu, 2009).

În sens larg, termenul de educație parentală cuprinde programele, serviciile și resursele destinate părinților și celor care îngrijesc copii, cu scopul de a-i sprijini pe aceștia și de a le îmbunătăți capacitatea de a-și crește copiii” (Carter, 1996).

Într-un *sens mai restrâns*, educația parentală se referă la programele care ajută părinții să își dezvolte și să își îmbunătățească abilitățile parentale, să înțeleagă dezvoltarea copilului, să învețe să reducă stresul care poate afecta funcționalitatea parentală și să învețe să folosească modalități alternative de abordare a situațiilor dificile întâlnite cu copiii.

Terry Arendell precizează faptul că „activitățile parentale sunt modurile în care copiii sunt crescuți, îngrijiți și socializați (...) sunt procese sociale dinamice, deschise și mutabile.(Arendell, 1997, p.4).

Scopul educației parentale este de a dezvolta relațiile dintre părinți și copii prin încurajarea comportamentelor de sprijin ale părinților și modificarea comportamentelor nonproductive sau vătămătoare. Educația parentală ajută părinții să-și dezvolte și să-și îmbunătățească abilitățile parentale, să înțeleagă dezvoltarea umană, să alterneze abordările în creșterea copiilor și să învețe tehnicile pentru a reduce stresul care subminează funcționarea parentală (Small, 1990).

Educația parentală pune accent atât pe îmbunătățirea exercitării parentalității, cât și pe latura terapeutică de reducerea a tensiunilor generate de îndeplinirea rolurilor de părinte.

Studierea fenomenului parentalității constituie un imperativ al timpului, deoarece au la bază istoria relațiilor dintre bărbat și femeie, de problematica vieții de familie. Ea alimentează discuțiile legate de viitorul familiei și contribuie, cel puțin în parte, la relansarea acțiunilor ce-i privesc pe părinți și pe copii.

În ultimele două decenii, în literatura familială din Statele Unite și vestul Europei este ilustrat faptul că schimbările majore ale status-ului marital al populației adulte, împreună cu alte schimbări sociodemografice, au avut ca rezultat mutații dramatice în aranjamentele de viață parentală ale copiilor și tinerilor (Taylor, 1997, p.69). Aceste mutații s-au suprapus peste proliferarea diverselor aranjamente de viață familială, numite, mai simplu, de Beck-Gernsheim, stiluri de viață (2002) sau forme familiale netradiționale sau alternative.

O lungă perioadă de timp societățile au impus ca model universal familia structurată pe instrumental (masculin)/ expresiv (feminin), astfel că bărbatul asigură existența materială a grupului familial, iar femeia are obligații, activități gospodărești, creșterea și educarea copiilor. Rolul mamei se află la baza procesului de creștere și socializare a copilului, este factorul principal ce stă la baza formării intelectuale și emoționale a acestuia, dezvoltarea intelectuală și emoțională, reușita școlară și integrarea în mediul cultural fiind un produs al relației dintre mamă și fiu. Odată cu evoluția societății, situația s-a schimbat prin creșterea accelerată a participării femeilor în câmpul muncii.

Conform studiilor, rolurile educative parentale pot fi prezentate sub trei aspecte:

1. *al reglării directe a comportamentului copilului*, unde tații revin de două ori mai puțin decât mamele, iar intervenția lor este normativă;

2. *al comunicării* (schimb de informații confidențe), unde copiii comunică mai mult cu mamele, iar carențele în comunicarea cu tatăl sunt compensate printr-o comunicare mai intensă cu mama;

3. *al cooperării, participarea la activități comune*. Deși activitățile sunt frecvente dintre părinți și copii, tatăl este mai puțin prezent decât mama.

Modelul *mamei tradiționale* impune prin perseverență și rigiditate, emite o serie de așteptări legate de comportamentul copiilor în raport cu orientările ei formale în domeniul creșterii și educației acestora. *Modelul mamei moderne* presupune preocuparea pentru încurajarea și susținerea afectivă a copilului în dezvoltarea sa, aceasta nu exclude rolul menajer, implică o schimbare a ierarhiei activităților, orientarea ei fiind axată pe dezvoltarea personalității din punct de vedere instructiv- 4. *educativ*, bazat pe impunerea unor forme de disciplină constrângătoare.

Modelul tatălui tradițional asigură securitatea financiară a familiei, disciplinează și sfătuiește copiii prin puterea exemplului personal, are ultimul cuvânt în cadrul grupului

familial, fiind considerat cel mai bun cunoscător și orientator al copilului. *Modelul tatălui modern* disciplinează cu mai multă flexibilitate copiii, fără prea multe metode punitiv-restrictive, facilitând astfel atingerea propriilor țeluri. Dacă pentru tatăl tradițional a fi părinte este mai mult o obligație pe care trebuie să o îndeplinească, pentru tatăl modern paternitatea este un privilegiu de care se bucură și pe care și-l asumă din proprie convingere. Rolurile parentale sunt distribuite în funcție de raporturile familiale, identitatea maternă și cea paternă nu sunt prestabilite, se clădesc în cuplul existent prin interacțiunea celor doi parteneri. Aceste roluri trebuie să prezinte funcționalitate și eficacitate.

Educația, instruirea mamelor, autoeducația trebuie luate în considerare în modul cel mai serios atât în familie cât și în instituțiile de învățământ dacă dorește cu adevărat creșterea și formarea de tineri și a unor generații noi valoroase, superioare. Toate cercetările efectuate până în prezent subliniază rolul fundamental al calității mamei și al familiei în creșterea și formarea copilului. Prin urmare nu se poate pretinde a avea copii sănătoși, bine crescuți și bine educați fără mame adevărate, iubitoare, bune, educate și dăruite copiilor lor.

Educația din familie se continuă cu responsabilitate și în perioada școlarizării când se recomandă menținerea unei legături strânse cu școala pentru a urma căile și metodele optime de educare și formare a copilului până la maturizare. Copilul trebuie să fie învățat să manifeste o atitudine pozitivă față de muncă, fiindcă munca face parte din structura ființei umane și este o caracteristică importantă a activității lui existențiale.

Toate tipurile de muncă și manifestări omenești legate de muncă sunt necesar atât individului cât și societății. Această realitate nu poate fi contrazisă, de aceea atât părinții cât și școala trebuie să cultive la copii o atitudine pozitivă și o dragoste față de muncă, să-i obișnuiască cu activitățile practice și cu diferite munci în raport cu vârsta, să-i ferească de plictiseală, să-i învețe să muncească cinstit, cu dăruire și responsabilitate, fiindcă le conferă satisfacții și bucurii ca urmare a succeselor obținute acolo unde au muncit. Părinții vor trebui să fie modele și în acest sens [14].

Educația nu poate da rezultate, dacă părintele își schimbă mereu atitudinea față de copil, după diversele stări emoționale; amenință, fără să facă nimic din ceea ce spune; tratează aceeași faptă, când cu severitate, când cu indulgență; își neglijează copilul o perioadă, aproape ignorându-l; impune anumite restricții nemotivate [15].

Bibliografie

1. Faure E. A învăța să știi. București: Didactică și Pedagogică, 1974.
2. Cristea S. Educația. Concept și analiză. București: Didactica Publishing House, 2016.
3. Faure E. A învăța să știi. București: Didactică și Pedagogică, 1974.
4. Todoran D. Individualitate și educație, București: Didactică și Pedagogică, 1974.

5. Salade D. Dimensiuni ale educației. București: Didactică și pedagogică, 1998.
6. Cristea S. Fundamentele Pedagogiei. Iași: Polirom, 2010.
7. Țîrcovnicu V. Pedagogie generală. Timișoara: Facla, 1975.
8. Vrășmaș E. Consilierea și educația părinților. București: Aramis, 2002. p. 165.
9. Ionescu M. ș.a. Educația în familie. Repere și tehnici actuale. București: Cartea Universitară, 2005.
10. Ovcerenco N. Educația tinerilor pentru parentalitate în contextul globalizării. Chișinău: UPSC Chișinău, 2016. p.23. / apud Popescu A. Instituția căsătoriei și condiția juridică a femeii din Tara Românească și Moldova în secolul a XVI lea. Studii. Tom. 23, nr.1. București, 1970.
11. Sellenet C. Parentalitatea pe înțelesul tuturor. Pertinența și derivatele unui concept. Iași: Univ. AI Cuza Iasi, 2013.
12. Ferrol G. Dicționar de sociologie. Iași: Polirom, 1998.
13. Costăchescu D. Parentalitate timpurie: individualizare și risc: parentalitatea copiilor cu copii. Iași: Universității A I Cuza, 2017.
14. Tudorescu N-Florin. Esențe în procesul educării și formării ființei umane. Brașov: Lux Libris, 2008. p. 282-289.
15. Șoitu L. ș.a. Consiliere familială. Iași: Institutul European, 2001.
16. Momanu M. Introducere în teoria educației. Iași: Polirom, 2002.
17. Repere metodologice privind organizarea procesului educațional la disciplina educație tehnologică în anul de studii 2017-2018. Chișinău: Anexă la Ordinul ME nr. 253, din 26 aprilie 2017.
18. Kudreavțev T. V. Psihologia gândirii tehnice. București: Didactică și Pedagogică, 1981.
19. Turciov-Bogdan A. Psihologie generală și psihologie socială. București: Didactică și Pedagogică, 1973.
20. Zolotariov E. ș.a. Educația. Teorie și metodă. Curs universitar. Bălți, 2007.
21. Arendell T. Contemporary parenting. Challenges and issues. California Sage Publications, 1997.
22. Carter N. See how we grow: a report on the status of parent education in the US. Philadelphia: Pew Charitable Trusts, 1996.
23. Small S-A. Preventive programs that support families with adolescents. Carnegie Working paper: Washington, vol. 40, 1990. p.455-462.